

ભાવાર્થ :- ‘સમ્યગ્દષ્ટિને જ્ઞાની કહ્યો છે...’ સમ્યગ્દષ્ટિ એટલે આ. પૂર્ણ પ્રભુ ગોળો, વસ્તુ નિત્યાનંદ પ્રભુ, અનંત અનંત અન્વય શક્તિઓનો સાગર અને સુખસાગરનું નીર, સુખના સાગરના નીરથી ભરેલો, એનો જ્યાં આદર થયો, એની સન્મુખતા થઈ, સંયોગ, રાગ અને પર્યાય તરફની વિમુખતા થઈ, ત્યારે જે અનાદિનો રાગનો, કર્મનો સ્વાદ હતો, રાગકર્મ ઢોં, કર્મ જડ નહિ. આહા...! એ રાગના સ્વાદના સ્થાનમાં ભગવાનઆત્મા અતીન્દ્રિય આનંદનું દળ, ધ્રુવ વસ્તુ એનો સ્વાદ આવ્યો એથી તે સમ્યગ્દષ્ટિ જીવને જ્ઞાની કહ્યો. કારણ કે જે વસ્તુ છે તેનું એને યથાર્થ વેદન થયું, સ્વસંવેદન (થયું). આહા...! કરવાનું આ, પહેલામાં પહેલું કરવાનું આ છે.

‘સમ્યગ્દષ્ટિને જ્ઞાની કહ્યો...’ કેમકે જ્ઞાનસ્વરૂપ પ્રભુ, એનો અનુભવ અને આનંદનો સ્વાદ આવ્યો એથી જ્ઞાન શક્તિરૂપે જે પૂર્ણ હતું એમાંથી અંશે સ્વસંવેદનમાં પ્રગટ થયું, તેથી સમ્યગ્દષ્ટિને જ્ઞાની કહ્યો ‘અને જ્ઞાનીને રાગદ્વેષમોહનો અભાવ કહ્યો...’ આહાહા...! અસ્થિરતામાં રાગ થાય પણ તેનો રસ અને સુખબુદ્ધિ ઊડી ગઈ છે. આહાહા...! તેથી તેને રાગદ્વેષમોહનો અભાવ કહ્યો. કેમકે વીતરાગમૂર્તિ પ્રભુ, એનો જ્યાં અનુભવ થયો એના વેદન આગળ રાગનું વેદન ઝેર જેવું લાગે છે. રાગ આવે પણ અતીન્દ્રિય આનંદના પ્રત્યક્ષ વેદન પાસે એ ચારિત્રમોહનો જે રાગ છે એ ઝેર જેવો, દુઃખ, કાળો નાગ દેખે ને જેમ (દુઃખ) થાય એમ જ્ઞાનીને (લાગે છે). આહાહા...! કેમકે ત્યાં પ્રભુ પોતે મહા પરમાત્મસ્વરૂપ જે નજરને આડે નજરમાં નહોતો આવ્યો, એ નજરમાં આવ્યો એટલે બીજા ઉપરની નજરું બધી જુદી થઈ ગઈ. આહાહા...! એથી તેને રાગદ્વેષમોહ નથી એમ કહ્યું. મોહ તો નથી પણ થોડા રાગદ્વેષ છે છતાં આત્માના સ્વભાવના વેદનના જોર આગળ એને રાગદ્વેષ અસ્થિર છે એને છે નહિ એમ કહ્યા. કેમકે એનો રસ નથી, રુચિ નથી, પ્રેમ નથી, આદર નથી, સત્કાર નથી, સ્વીકાર નથી. આહાહા...! આ ભગવાનની દિવ્યધ્વનિમાં આવ્યું ઈ આ છે. આહાહા...!

તેને ‘રાગદ્વેષમોહનો અભાવ કહ્યો છે; માટે સમ્યગ્દષ્ટિ વિરાગી છે.’ અતીન્દ્રિય આનંદના સ્વાદ આગળ રાગ ઝેર જેવો દેખાય એ રાગથી વેરાગી છે. રાગના રસમાં નથી, રાગથી વિરક્ત છે અને આત્માના રસમાં છે તો આત્મામાં રક્ત છે. આહાહા...! આ ‘નિર્જરા અધિકાર’ છે. આ વિના એના જન્મ-મરણના દુઃખના દહાડા બાપા, (મટે એમ નથી). આહાહા...! નરકના ને નિગોદના દુઃખ સાંભળ્યા ન જાય એ એણે વેદ્યા, અનુભવ્યા. આહાહા...! એ ગરમી અને ઠંડી અને જ્યારથી જન્મે ત્યારથી સોળ રોગ. એવા વેદનમાં અનંત કાળ ગયો. નરક અને નિગોદના દુઃખમાં અનંત અનંત કાળ ગયો. એ દષ્ટિ ગુલાંટ ખાય છે, આહાહા...! હવે આ નહિ. મારો પ્રભુ રહી ગયો મને. મારી પાસે એટલે હું પોતે છું. આહાહા...! પ્રભુ હું પોતે છું અને મેં પામરતા સેવી. આહા...! રાગના કણમાં ખુશી અને રાજીવો કરી નાખ્યો

અને પ્રભુ અનંત ગુણનો પિંડ જેના માહાત્મ્યનો પાર ન મળે, એવા પ્રભુને તો મેં ગણ્યો નહિ, હવે કહે છે કે સમ્યગ્દર્શનમાં મેં એને ગણ્યો, ગણતરીમાં લીધો. બીજા છે એને ગણતરીમાં ન લીધા. આહાહા...! રાગાદિની અસ્થિરતા થાય એને ગણતરીમાં ન લીધો. આહાહા...! ગણતરીમાં ભગવાનઆત્મા એકલો શાંત વીતરાગની પૂર્ણતાના પ્રતાપથી ભરેલો ભગવાન એની દશાનો, વીતરાગતાનો જ્યાં સ્વાદ આવ્યો એની આગળ રાગનો સ્વાદ તો ઝેર જેવો દેખાય. માટે તેને રાગદ્વેષમોહ છે નહિ. આહાહા...! આવી વાત છે.

‘તેને ઈન્દ્રિયો વડે ભોગ હોય...’ પૂર્વના કોઈ પુણ્યના યોગે એને સામગ્રી બહાર દેખાય. આહા...! સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર બધું હોય. આહાહા...! (એમાં) ક્યાંય મારાપણાની બુદ્ધિ એને હોતી નથી. ભગવાનની ભક્તિનો પ્રશસ્ત રાગ, એના પ્રત્યે પણ જ્યાં ઝેરબુદ્ધિ છે... આહા...! એને પરપદાર્થ પ્રત્યે પ્રેમ કેમ હોય? જેનો કાંઈ સંબંધ નથી. આત્માને અને પરપદાર્થને કાંઈ સંબંધ નથી. આહા...! તેથી ‘તેને ઈન્દ્રિયો વડે ભોગ હોય તોપણ તેને ભોગની સામગ્રી પ્રત્યે...’ જોયું? સામગ્રી, પદાર્થ, વસ્તુ. સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, પૈસો, અબજો (રૂપિયા), મકાન મોટા દસ-દસ લાખના, વીસ લાખના હોય પણ એ સામગ્રી પ્રત્યે પ્રેમ નથી. એ મારી ચીજ જ નથી, જેમાં હું નથી, જેમાં હું નથી, જેમાં એ નથી. આહાહા...! તેથી ધર્મને ઈન્દ્રિયની સામગ્રી પ્રત્યે રાગ નથી. આહાહા...!

કોઈક દુશ્મન ઘરે આવ્યો હોય અને એક મહેમાન, સગોવડાલો આવ્યો હોય, બેમાં એકદમ દષ્ટિમાં ફેર છે કે નહિ? હેં? આવ્યો હોય તો ઝટ ચાલ્યો જાય. આહાહા...! ભગવાનઆત્મા! એવી કોઈ અણમોલી અચિંત્ય કોઈ શક્તિનો ધણી પ્રભુ છે કે જેના સ્વીકાર અને સત્કાર આડે પૂર્વના પુણ્યને લઈને મળેલી સામગ્રી છે ને? તે પ્રત્યે પ્રેમ નથી. આહાહા...! જેમ દુશ્મન ઘરે આવે અને પ્રેમ નથી. છોકરાને મારી નાખનારો હોય અને ઈ આવ્યો (હોય તો) છે જરીયે પ્રેમ?

મુમુક્ષુ :- લેણિયાત આવે તોપણ ન હોય.

ઉત્તર :- છતાં લેણિયાત તો એમ કે, ભઈ મારી પાસે છે પૈસા. પણ આ દુશ્મન દેખી, રાગ દુશ્મન છે. આહાહા...!

પ્રભુ વીતરાગમૂર્તિ ઉપશમ શાંતરસનો સાગર, શાંતરસનો સાગર એવો જે ભગવાનઆત્મા, એનો જે અનુભવ, એની અનુભવમાં જે પ્રતીતિ (થઈ) અને તેનું જે જ્ઞાન (થયું) એમાં બહારની સામગ્રી હોય પણ છતાં તેના પ્રત્યે પ્રેમ નથી, રાગ નથી. આહાહા...! છે?

‘તે જાણે છે કે ‘આ (ભોગની સામગ્રી) પરદ્રવ્ય છે,...’ પરદ્રવ્ય છે. પરદ્રવ્યને અને મારે કોઈ પર્યાયનો પણ સંબંધ નથી ત્યાં દ્રવ્ય-ગુણની તો વાત જ શું કરવી? આહાહા...! તે તે દ્રવ્યની તે તે પર્યાય તેનાથી સ્વતંત્ર (થાય છે). સ્ત્રી હોય કે દીકરો હોય કે કુટુંબી કોઈ વડીલ, ભાઈ, મા-બાપ હોય બધી ચીજ પર છે. એની સાથે મારે કાંઈ સંબંધ નથી.

આ.હા...! 'આ (ભોગની સામગ્રી) પરદ્રવ્ય છે,...' પરવસ્તુ (છે). પરવસ્તુ અને મારામાં અત્યંત અભાવ છે. આહાહા...! આવો મારગ (છે).

૯૬ હજાર સ્ત્રીમાં રહેલો સમકિતી આત્મામાં રહ્યો છે ઇ. આહા...! ક્યાંય એને મારું છે, એવી નજરું મીઠી ક્યાંય છે નહિ. મીઠી નજરું પડી જ્યાં છે ત્યાં ભગવાન ઉપર, તે નજરે બીજાની કોઈ ચીજ પ્રત્યે મીઠાશ આપતો નથી. આહાહા...! એ પરદ્રવ્ય છે. 'મારે અને તેને કાંઈ નાતો નથી;...' અહીં સુધી આવ્યું હતું. મારે અને એને કાંઈ નાતો નથી, કાંઈ સંબંધ નથી. અરે...! આહાહા...! ઘરે દીકરો આવે, કરોડો રૂપિયા પેદા કરીને આવે, મોટા અબજો પૈસા પેદા કરે, અરબસ્તાન દુકાન નાખી છે ત્યાંથી પૈસા આવ્યા છે. આ...હા...હા...! 'જેયંદભાઈ' હતા ને? તમારા સાસરા. 'જેયંદભાઈ'! એ ત્યાંથી બહારથી આવ્યા હતા. હો...! કમાઉ દીકરો થયો, ભાઈ! તે દિ' તો બે લાખ રૂપિયા (હતા). તે દિ' બે લાખ એટલે પચીસ-ત્રીસ ગુણા. એના બાપે બથ ભરી. આહાહા...!

જેને પોતાનો માન્યો એની સાથે બથ ભીડે. ભગવાનઆત્માને જેણે જાણ્યો અને જેના અતીન્દ્રિય આનંદના સ્વાદમાં મીઠાશમાં આવ્યો, મીઠી નજરું મીઠાશમાં આવી. આહાહા...! સમ્યગ્દર્શન એ મીઠી નજર છે. એ મીઠી નજરે મીઠો ભગવાનઆત્મા જ્યાં સ્વાદમાં આવ્યો એને બહારના ભોગ પરદ્રવ્ય છે એની સાથે કાંઈ નાતો નથી. આહાહા...!

'કર્મના ઉદયના નિમિત્તથી તેનો અને મારો સંયોગ-વિયોગ છે.' છે? એ તો કર્મના ઉદયને લઈને સંયોગ આવે, ઉદય આવ્યો (એ) ખરી જાય તો સંયોગ ચાલ્યો જાય. આહા...! છતી ઋદ્ધિ એક ક્ષણમાં અબજો રૂપિયા પછી ખલાસ થઈ જાય. 'બિહાર'માં છે ને કરોડપતિ? ફરવા ગયો (અને) આવ્યો ત્યાં મકાન સ્વાહા હેઠે...! શું કહેવાય ઇ? ધરતીકંપ! ધરતીકંપ થયો. કરોડપતિ ઘોડાગાડીમાં ફરવા ગયેલો. જ્યાં અહીં આવે ત્યાં મકાન ને કુટુંબ ને બધું ખલાસ! નાશવાન ચીજને માટે મુદત શી? આહાહા...! કે આ ક્ષણે (પડશે). લોકો રાડ નાખી ગયા છે, ઓલું પડવાનું છે તે. 'સુમનભાઈ'! પડવાનું છે. કો'ક કાલે કહેતું હતું, અહીં ગામમાં રાડ નાખી. અહીં ઠેઠ! અહીં પડશે, કોઈક કટકો પડશે, 'ભાવનગર' પડશે. અરે...! પણ બાપ! કોણ પડે? ક્યાં પડે? તુ ક્યાં છો? આહાહા...! તને કોઈ ચીજ અડતી નથી, તું કોઈને અડતો નથી તો પડે કોના ઉપર? આહાહા...!

અહીં કહે છે, 'કર્મના ઉદયના નિમિત્તથી તેનો અને મારો...' ધર્મી એમ સમજે છે કે એ કર્મઉદય છે તો સંયોગ દેખાય છે. એ ઉદય ખરી જશે એટલે સંયોગ ચાલ્યો જશે. આહા...! મારે અને એને કાંઈ સંબંધ છે નહિ. હું સ્વદ્રવ્ય ક્યાં અને એ પરદ્રવ્ય ક્યાં? કોઈ સમયે કોઈ કાળે પણ એની સાથે મારે નાતો - સંબંધ છે નહિ. આહાહા...! 'જ્યાં સુધી તેને ચારિત્રમોહનો ઉદય આવીને...' હવે આ જરી... ઓલી સામગ્રી સુધી લીધું. સામગ્રી સુધી લીધું હવે અંતર લ્યે છે. આહાહા...! 'જ્યાં સુધી તેને ચારિત્રમોહનો ઉદય આવીને

પીડા કરે...' અંદર રાગ આવે, દુઃખ આવે, દુઃખ આવે. કોઈ રીતે રાગ ખસતો ન હોય. આહાહા..!

‘અને પોતે બળહીન હોવાથી પીડા સહી શકતો નથી...' આહાહા..! રાગાદિ આવ્યો પણ એને ટાળી શકતો નથી. આહાહા..! એની પીડા દૂર કરીને સહી શકતો નથી. આહા..! રાગ છે. આહાહા..! પીડા સહી નહિ શકતો હોવાથી. ‘ત્યાં સુધી-જેમ રોગી રોગની પીડા સહી શકે નહિ ત્યારે તેનો ઔષધિ આદિ વડે ઇલાજ કરે...' રોગી. દષ્ટાંત છે આ તો, હોં! ‘તેમ-ભોગોપભોગસામગ્રી વડે વિષયરૂપ ઇલાજ કરે...' આહા..! એ નિમિત્તથી કથન છે. એ સામગ્રીનું લક્ષ, રાગ છે ને? એટલે ઓલી સામગ્રી પ્રત્યે લક્ષ જાય છે તેથી એનો ઉપભોગ કરે, એમ કહે છે. બાકી પરદ્રવ્યનો ઉપભોગ (કોણ કરે?) આહા..! ‘ભોગોપભોગસામગ્રી વડે વિષયરૂપ ઇલાજ કરે છે;...' સમજાવવું છે તો શું સમજાવે? બાકી પરપદાર્થને અડતોય નથી. આહાહા..! રાગ આવે, રાગને સહન કરી શકતો નથી એટલે છૂટતો નથી એટલે કમજોરીને લઈને રાગની પીડા સહન થતી નથી તેથી પીડામાં જોડાય જાય. આહાહા..! તેથી બાહ્યની સામગ્રી ઉપર એનું લક્ષ જાય છે, એમ કહે છે. ભાષા તો એમ છે કે, ‘ભોગોપભોગસામગ્રી વડે વિષયરૂપ ઇલાજ કરે છે;...' ભાષા તો શું (કરે)? એ જાતનો રાગ આવ્યો અને એ જે સામગ્રી છે એના પ્રત્યે લક્ષ ગયું એટલે ઇ સામગ્રીનો ઇલાજ કરે છે. આહાહા..! અડતોય નથી અને ઇલાજ કરે છે. આહાહા..!

‘પરંતુ જેમ રોગી રોગને કે ઔષધિને ભલી જાણતો નથી...' રોગી રોગને કે રોગને મટાડવાના ઔષધને (ભલી જાણતો નથી). રહેજો અવસર સદાય આ. રોગ રહે અને લોકો જોવા આવે, (એવી) રોગની ભાવના હશે? આહાહા..! ‘તેમ સમ્યગ્દષ્ટિ ચારિત્રમોહના ઉદયને...' રોગ જાણે છે. આહાહા..! ‘કે ભોગોપભોગસામગ્રીને ભલી જાણતો નથી.' બે વાત લીધી. અંદરમાં થતો રાગ અને બહારની થતી સામગ્રી, એને ક્યાંય ભલી જાણતો નથી. આહાહા..! જુઓ! આ તત્ત્વ દષ્ટિ! આહા..! વ્રત ને તપ ને ભક્તિ ને એ તો પછી વાત, એ શુભભાવ પણ બંધનું કારણ (છે). અહીં તો પહેલેથી ચારિત્રમોહનો રાગ આવે અને સામગ્રી પ્રત્યે લક્ષ જાય, એ ઇલાજ કરે એમ કહેવાય. આહાહા..! પણ રાગને, વિષયસામગ્રીને ભલી જાણતો નથી. આહા..! ભલી જાણતો નથી તો ભોગ કેમ કરે છે? અરે... બાપુ! આહા..! એ ઝેરથી છુટાતું નથી એટલે જરી ઝેરમાં જોડાય જાય છે. આ..હા..હા..! કોઈ સ્વચ્છંદી એનું નામ લઈને એમ કરે (તો) એમ ન ચાલે. એ તો અતીન્દ્રિય આનંદના સ્વાદ આગળ જેને રાગનો અને રાગની સામગ્રી જે છે તેના પ્રત્યેનો પ્રેમ ઊડી ગયો છે, સુખબુદ્ધિ ઊડી ગઈ છે. પોતાના આત્મામાં આનંદ છે એ સિવાય કોઈ ચીજ, રાગ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિ કોઈ પરિણામમાં મારું સુખ અને સુખનું કારણ મારા આત્મા સિવાય ક્યાંય નથી. આહાહા..! ‘ભલી જાણતો નથી.’

‘વળી નિશ્ચયથી તો, જ્ઞાતાપણાને લીધે...’ લ્યો, જોયું? ‘સમ્યગ્દષ્ટિ વિરાગી ઉદયમાં આવેલા કર્મને માત્ર જાણી જ લે છે,...’ પ્રેમ નથી એ તો ઠીક, કહે છે. બાકી તો જ્ઞાનનો સ્વભાવ જ એ વખતે એવો હોય છે કે એને જાણે એમ કહેવું એ પણ વ્યવહાર છે. રાગને જાણે એ પણ (વ્યવહાર છે) પણ જ્ઞાનની પર્યાયનો એ વખતનો સ્વભાવ સ્વપરપ્રકાશક પોતે પોતાની સત્તાના સામર્થ્યથી પ્રગટે છે. આહા...! એને એ જાણે છે. આહાહા...! ‘જ્ઞાતાપણાને લીધે...’ એમ કે, નિશ્ચયથી તો જ્ઞાતાપણાને લીધે. વ્યવહારથી વાત આમ કરી કે રાગને દુઃખરૂપ જાણે, જોડાય જાય, સામગ્રીમાં જોડાય પણ ખરેખર જુઓ તો એ વાત એમ છે નહિ. આ..હા..હા...! હવે આવી વાતું સાંભળવા મળે નહિ અને બહારમાં જરી થોથાં ભણે ત્યાં... આહાહા...! આ બાયડી મારી ને આ છોકરા મારા ને પૈસા મારા.. અરે...! ક્યાં બાપા? ક્યાં તું અને ક્યાં એ? ક્યાંય ઊગમણે આથમણે ક્યાંય કોઈ દ્રવ્યથી સાથે મેળ ન મળે. આહાહા...! એ તો અજ્ઞાનીને પણ (એમ છે). હવે અહીં તો કહે, જ્ઞાનીને જરી રાગ આવે એની સાથે મેળ નથી. આહાહા...! અરે...! મારો વીતરાગ સ્વભાવ, એના સ્વાદની મીઠાશ આગળ રાગના ઝેરની મીઠાશ ઝેર જેવી લાગે. આ..હા..હા...! એ કરતાં અહીં તો કહે છે કે નિશ્ચયથી જો કહીએ તો તે જાણનાર-દેખનાર જ છે. એ વિષય ને રાગ આવે ને પીડા જાણે ને સામગ્રીને ભોગવે ને એ વાત વ્યવહારથી ભલે કરી. આહાહા...!

‘જ્ઞાતાપણાને લીધે સમ્યગ્દષ્ટિ...’ જુઓ! આ ધર્મની દશાની વાત છે, બાપા! આહાહા...! ત્રણલોકનો નાથ જ્યાં જાગીને ઉઠે છે તેના સ્વાદની મીઠાશ આગળ આખી દુનિયા એને ઝેર જેવી લાગે છે. આહા...! ક્યાંય એને રસ આવતો નથી. રસ આવ્યો છે ત્યાંથી નીકળતો નથી. આહાહા...! આવું ધર્મનું સ્વરૂપ હવે. આહાહા...! ‘જ્ઞાતાપણાને લીધે સમ્યગ્દષ્ટિ વિરાગી ઉદયમાં આવેલા કર્મને માત્ર જાણી જ લે છે,...’ પહેલું કીધું હતું કે, રાગનો સ્વાદ જરીક દુઃખરૂપ લાગે, સામગ્રી લ્યે, ઇલાજ કરે, રોગી જેમ રોગનો ઇલાજ કરે (તેમ). એ તો એક સમજાવવાની વાત (કરી). આહાહા...! પણ ખરેખર તો ‘તેના પ્રત્યે તેને રાગદ્વેષમોહ નથી.’ જાણી લ્યે છે પછી પ્રશ્ન ક્યાં (છે)? આ..હા..હા...!

ભગવાનઆત્મા અતીન્દ્રિય આનંદનો સાગર, એના આનંદની ક્યાંય ગંધ ન મળે, વિષયમાં, પૈસામાં, છોકરામાં, દીકરામાં એની ઉપર નજર જતાં ઝેર આવે. આહાહા...! એ કહે છે કે, અમે એક અપેક્ષાએ સમજાવ્યું, બાકી તો રાગ આવે તેને જાણી લ્યે છે. આહાહા...! જુઓ! આ વસ્તુનું સ્વરૂપ. અરે...! એને જાણ્યા વિના ચોરાશીના નરક અને નિગોદના દુઃખો સહન કર્યાં, બાપા! સાંભળ્યા જાય નહિ. આહાહા...! અને જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વમાં પડ્યો છે... આહાહા...! ભાઈ! એની આ સામગ્રી વિંખાઈ જશે. એવી સામગ્રીમાં જવું પડશે. નિગોદ ને નરકમાં. આહાહા...! માટે ફરી જા. બહારના પ્રેમથી ફરી જા, અંદરના પ્રેમમાં આવી જા. આ..હા..હા...! પલટો મારવાની વાત છે. કરવાનું બધું આ. દષ્ટિ જે પર્યાય અને રાગ ઉપર

છે એ અંશ અને વિકૃત ઉપર છે બધી, એ દષ્ટિ અંશી આખા નિર્વિકારી પરમાત્મસ્વરૂપ ઉપર દષ્ટિ પડતાં એને ચારિત્રમોહનો રાગ આવે એ પણ દુઃખરૂપ અને ઝેર લાગે, કાળો નાગ લાગે. આ..હા..હા...! અહીં તો બે-ચાર છોકરા ઠીક થયા, એમાં બે-બે લાખ, લાખ-લાખની પેદાશવાળા થયા (તો) બસ! મજા માને. મારી નાખ્યો પ્રભુ! તેં તને. તને તેં મારી નાખ્યો. જીવતી જ્યોત આનંદનો સાગર એમાં આનંદ ન માનતાં જેમાં આનંદ નથી તેમાં માન્યો, પ્રભુ! મારી નાખ્યો તેં તો. આ નહિ, આવડો નહિ, એ નહિ, હું નહિ. આહાહા..! આહાહા..! વીતરાગમાર્ગનું સમ્યગ્દર્શન અને એના પંથની રીત કોઈ અલૌકિક છે. આહાહા..!

‘વિરાગી ઉદયમાં આવેલા કર્મને માત્ર...’ ભાષા એમ છે ને? ‘માત્ર જાણી જ લે છે. તેના પ્રત્યે તેને રાગદ્વેષમોહ નથી.’ આહાહા..! ‘આ રીતે...’ આ પ્રકાર કહ્યો તે પ્રકારથી ‘રાગદ્વેષમોહ વિના જ તેના ફળને ભોગવતો હોવાથી...’ આહાહા..! એ પાછી વાત કરી. બહારમાં આમ ભોગવતા દેખાય ને! ભોગવે કોને? પરદ્રવ્યને ભોગવે? આહાહા..! પરદ્રવ્યને તો અજ્ઞાની પણ ભોગવી શકતો નથી. આહાહા..! અજ્ઞાની ભોગવે તો રાગદ્વેષને. પરને તો અડતોય નથી, અડી શક્યો નથી કોઈ દિ’. આહાહા..! તો જ્ઞાનીને કહે છે કે, આ રીતે રાગ વિના તેના ફળને ભોગવતો, દેખાય ખરું ને એટલે (એમ કહ્યું). આહાહા..! ‘તેને કર્મ આસ્રવતું નથી,...’ તેને નવા કર્મ આવતા નથી. આહાહા..! અધિકાર નિર્જરાનો છે ને? નવા આવતા તો નથી પણ જૂનાં ખરી જાય છે. આહાહા..!

‘આસ્રવ વિના આગામી બંધ થતો નથી...’ નવા કર્મ આવ્યા વિના નવો બંધ થતો નથી. આવતા નથી ત્યાં વળી બંધ ક્યાંથી થયો? આ..હા..હા...! જ્યાં સ્વસ્વભાવ દરિયો ભર્યો છે આનંદનો, આનંદના જળથી ભરેલો સાગર પ્રભુ, એની આગળ રાગની તુચ્છતા લાગતા રાગનો રસ જ ઊડી ગયો છે, પણ ભોગવે છે એમ વ્યવહારે કહેવાય. તેથી એને નવું કર્મ આવતું નથી. આહા..! ‘આસ્રવ વિના આગામી બંધ થતો નથી અને ઉદયમાં આવેલું કર્મ તો પોતાનો રસ દઈને ખરી જ જાય છે...’ આ..હા..હા...!

ઉદય આવે છે પણ ખરી જાય છે. પૂર્વમાં અજ્ઞાનભાવે બાંધેલા કર્મ સત્તામાં પડ્યા છે. આહાહા..! એ આવે છે, આવવા છતાં વર્તમાન ઉપયોગ જેટલો કરે તે પ્રમાણે ભોગવે. જ્ઞાનીનો ઉપયોગ તો તેના પ્રત્યે છે નહિ. આહાહા..! સ્ત્રીનો અર્થ આવે છે ને બાળ, સ્ત્રી ને પુરુષ ને. એમ સત્તામાં પડેલા કર્મ ઉદયમાં આવ્યા, ઉદયમાં આવ્યા પણ પોતાપણે જાણતો નથી. આહાહા..! અને અજ્ઞાની પોતાપણે જાણીને એને વેદે અને અનુભવે છે. આહાહા..! એમાં પાંચ-પચાસ લાખ, કરોડ, બે કરોડ પૈસા હોય, છોકરા સારા થયા, નોકર સારા કામ કરતા હોય.. આ..હા...! ફૂલ્યાફૂલ્યા દેખે એને કે અમે ફાલ્યાફૂલ્યા. ઝેરમાં! ઝેરમાં ફાલ્યાફૂલ્યા છે. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- આપને ઈ ઝેર લાગે છે.

ઉત્તર :- આ શું કહે છે? જુઓને! એના શેઠ આવ્યા નહોતા? ‘ચીમનભાઈ’ના. ‘મુંબઈ.. મુંબઈ’! પચાસ કરોડ રૂપિયા, પચાસ કરોડ! ‘કીલાચંદ દેવચંદ’. ‘રામદાસ’. એની વહુ આવ્યા હતા, વહુ જૈન... વહુ જૈન દેરાવાસી (હતા) અને આ વૈષ્ણવ. દર્શને આવ્યા, આવે તો ખરા ને! ઘરે લઈ ગયા હતા, પૈસા મૂક્યા હતા. પંદરસો ઘરે મૂક્યા હતા, અહીં હજાર મૂક્યા હતા. પચાસ કરોડ રૂપિયા, ‘મુંબઈ’, આ ‘ચીમનભાઈ’ના શેઠ. આહાહા...! કેટલી મારી દુકાનો ને કેટલા મારા છોકરાઓ રળાઉ ને કેટલો હું ફાલ્યોફૂલ્યો છું! આહાહા...! એમના શેઠ પણ પૈસાવાળા છે. ‘જામનગર’ના. એમને સાડા ત્રણ કરોડની પેદાશ છે. ધૂળ.. ધૂળના ઢગલા. મરીને જશે ક્યાંના ક્યાં. આહાહા...! સંયોગી ચીજ વિયોગ લઈ આવે. સંયોગી ચીજ વિયોગ લઈને જ આવે છે. આહાહા...! અરે...રે...! આહાહા...! પ્રભુ તો એમ કહે છે, પ્રભુ! તું તો નિત્યાનંદ પ્રભુ છો ને! આ પર્યાયનો સંયોગ થાય એને અમે સંયોગ કહીએ છીએ, કહે છે. નિર્મળ પર્યાય, ડોં! આહાહા...!

ત્રિકાળી નિત્યાનંદ પ્રભુ આનંદનું દળ, સુખનો સાગર, અમૃતનો મોટો ભંડાર! આહાહા...! જેના ભંડારની ખુમારી આગળ કોઈ પત્તો નહિ એવો અમૃતનો સાગર! આહાહા...! એની પાસે રાગની શી ગણતરી? હેં? આહા...! એને એમ લાગે કે, કેવા પૈસા થયા ને છોકરાઓ રળાઉ ને! ઝેર છે બધા, આહાહા...! ઝેરના પ્યાલા ડોંશે કરીને પીવે છે.

મુમુક્ષુ :- છોકરાઓ કર્મી થયા.

ઉત્તર :- કર્મ થયા. આહાહા...! છોકરો જ કોનો છે તે કર્મી ને ધર્મી? આત્માને છોકરો કેવો અને આત્માને બાપ કેવો? આહાહા...! એ તો પરઆત્મા છે, પરશરીર છે, શરીર જડ પરમાણુ છે. આત્મા પર છે, એની પર્યાય પરમાં છે, તારે અને એને છે શું? આહાહા...!

ઇ જ કહે છે, ‘રાગદ્વેષમોહ વિના જ તેના ફળને ભોગવતો હોવાથી તેને કર્મ આસ્રવતું નથી, આસ્રવ વિના આગામી બંધ થતો નથી અને ઉદયમાં આવેલું કર્મ તો પોતાનો રસ દઈને ખરી જ જાય છે...’ ખરી ‘જ’ જાય છે, એમ પાછું. જ! આહાહા...! ચૈતન્યહીરલો જ્યાં હાથ આવ્યો એને આ છોકરા, ઠીકરા, પૈસા ને હીરા, છોકરા ને છોડિયું ને બાયડી ને એ બધા ઠીકરા (લાગે છે). હીરો, આ ચૈતન્યહીરો અંદર પડ્યો છે. આહાહા...! એની કિંમત આગળ બીજા બધાની કિંમત ઊડી ગઈ. આહાહા...! તેથી મારાપણામાં એને મીઠાશ રહી નહિ. આહા...! તેથી કર્મ ખરી જાય છે.

‘કારણ કે ઉદયમાં આવ્યા પછી કર્મની સત્તા રહી શકે જ નહિ.’ ઉદયમાં આવ્યું એ તો ખરી જ જાય. કાં તો એ રાગ-દ્વેષ કરે તો નવું બંધાય, ન કરે તો અમસ્તુ પણ ખરી જાય અને અમસ્તુ પણ ખરી જાય. આહાહા...! ‘આ રીતે તેને નવો બંધ થતો નથી અને ઉદયમાં આવેલું કર્મ નિર્જરી ગયું તેથી તેને કેવળ નિર્જરા જ થઈ.’ આહાહા...! ‘માટે સમ્યગ્દષ્ટિ વિરાગીના ભોગોપભોગને નિર્જરાનું જ નિમિત્ત કહેવામાં આવ્યો છે.’ નિમિત્ત એટલે નિર્જરાનું

કારણ, એમ. કર્મ ખરે છે તેમાં આ નિમિત્ત છે એમ નહિ. ભોગોપભોગ નિર્જરાનું જ કારણ કહેવામાં આવે છે. આહાહા..! એ સંયોગ આવ્યો એ આવ્યો, ફરીને સંયોગ આવવાનો નથી. રાગ પણ આવ્યો એ આવ્યો ફરીને એ રાગ આવવાનો નથી. પાકેલું ફળ જેમ ડીંટીયેથી સડીને ગળી જાય, પડી જાય એમ જ્ઞાનીને કર્મનો પાક આવીને સડીને ગળી જાય છે. આહાહા..! આવી તત્ત્વની વાત છે. નવરાશ પણ ન મળે. સાંભળવાની નવરાશ ન મળે એ રુચે અને શ્રદ્ધે એ તો ક્યાં હતું? આહાહા..! અરે..રે...! ટાઈમ ચાલ્યા જાય છે. મૃત્યુની સમીપે (જાય છે). એક એક સમય જાય છે એ મૃત્યુની સમીપે જાય છે. દેહની (છૂટવાની) સ્થિતિ નક્કી છે કે આ ક્ષેત્રે, આ કાળે, આ સમયે (છૂટશે). આહાહા..!

‘સમ્યગ્દષ્ટિ વિરાગીના ભોગોપભોગને નિર્જરાનું નિમિત્ત કહેવામાં આવ્યો છે. પૂર્વ કર્મ ઉદયમાં આવીને તેનું દ્રવ્ય ખરી ગયું...’ આ દ્રવ્યનિર્જરાની વાત છે. દ્રવ્યનિર્જરા એટલે કર્મના રજકણો ઉદય આવ્યા, સત્તામાં હતા ઈ ઉદય આવ્યા, પર્યાય તરીકે એ ખરી ગયા.

મુમુક્ષુ :- મિથ્યાત્વ અને અનંતાનુબંધીનું કર્મ ખરી ગય?

ઉત્તર :- બધા અહીં તો ખરી ગયા, અહીં તો કહે છે. આનંદના સ્વાદ આગળ (બધા ખરી ગયા). જરી ચારિત્રમોહનો રાગ આવ્યો, કીધું ને! પણ એ પણ એનો રસ નથી એટલે ઊડી ગયો. એનો પણ ખરેખર બંધ નથી. થોડો રસ ને સ્થિતિ, બંધ પડે એની ગણતરી નથી. આહાહા..! સર્વથા પાછો બંધ નથી એમ નથી. અહીં તો અત્યારે સમ્યગ્દર્શન, એના જ્ઞાન અને આનંદના સ્વાદ આગળ આખી દુનિયાનો સ્વાદ ઊડી ગયો છે. ચક્રવર્તીના રાજ પણ જેને સડેલાં તરણા લાગે, ઇન્દ્રના ઇન્દ્રાસનો પણ સડેલાં મીંદડાં, મરી ગયેલા મીંદડા સડેલાં હોય એમ લાગે. આહાહા..! અજ્ઞાનીને તો પાંચ-પચીસ લાખની સામગ્રી મળી ત્યાં તો... આહાહા..! હમણાં અમે ચડતી ડગરીએ છીએ, અમારું બધું ચડતું છે. આહાહા..! ચડતું છે કે પડતું છે તને ખબર નથી. આહાહા..! દુનિયાથી જુદી વાત છે, બાપુ! આહાહા..! ભગવાન વીતરાગનો માર્ગ અને દુનિયાની રીત ને પદ્ધતિ આખી ઉગમણે-આથમણે ફેર છે. આહા..!

‘હવે ભાવનિર્જરાનું સ્વરૂપ કહે છે :-’ એ દ્રવ્યનિર્જરાનું કહ્યું. હવે ભાવનિર્જરા એટલે? અશુદ્ધતા થોડી થાય જરી પણ એ તરત ખરી જાય, એમ કહે છે. જેમ ઓલી સામગ્રી આવે પણ એ ચાલી જાય છે. એની સાથે સંબંધ છે નહિ. અને ભાવનિર્જરા એટલે ધર્મને પણ જરી રાગનું વેદન આવે પણ એ વેદન ખરી જાય છે. આહાહા..! આવી વાતું. આ તો બહારમાં સલવાઈ ગયા. આ ક્રિયાકાંડ ભક્તિ કરી ને પૂજા કરી ને દેરાસર બનાવ્યા ને મૂર્તિઓ સ્થાપી ને, ઓહો..! જાણે અમે શું કર્યું! પાંચ-દસ લાખ ખર્ચા હોય એમાં જાણે આહાહા..! ધૂળેય કર્યું નથી. કર્યું નથી એમ નહિ, કર્યું છે, ભ્રમણા (કરી છે). મિથ્યાત્વને સેવે છે. આહાહા..! બપોરે તો ત્રણ ટિંથી ચાલે છે ને? કર્મની વાત. આહાહા..!

ગાથા-૧૯૪

અથ ભાવનિર્જરાસ્વરૂપમાવેદ્યતિ-

દ્રવ્યે ઉવમુંજુંતે ણિયમા જાયદિ સુહં વ દુઃખં વા ।

તં સુહદુઃખમુદિણ્ણં વેદદિ અધ ણિજ્જરં જાદિ ।।૧૯૪।।

દ્રવ્યે ઉપમુજ્યમાને નિયમાજ્જાયતે સુખં વા દુઃખં વા ।

તત્સુખદુઃખમુદીર્ણં વેદયતે અથ નિર્જરાં યાતિ ।।૧૯૪।।

ઉપમુજ્યમાને સતિ હિ પરદ્રવ્યે, તન્નિમિત્તઃ સાતાસાતવિકલ્પાનતિક્રમણેન વેદનાયાઃ સુખરૂપો વા દુઃખરૂપો વા નિયમાદેવ જીવસ્ય ભાવ ઉદેતિ । સ તુ યદા વેદ્યતે તદા મિથ્યાદૃષ્ટેઃ રાગાદિભાવાનાં સદ્ભાવેન બન્ધનિમિત્તં મૂત્વા નિર્જીર્યમાણોઽપ્યનિર્જીર્ણઃ સન્ બન્ધ એવ સ્યાત્; સમ્યગ્દૃષ્ટેસ્તુ રાગાદિભાવાનામભાવેન બન્ધનિમિત્તમમૂત્વા કેવલમેવ નિર્જીર્યમાણો નિર્જીર્ણઃ સન્નિર્જરૈવ સ્યાત્ ।

હવે ભાવનિર્જરાનું સ્વરૂપ કહે છે :-

વસ્તુ તણે ઉપભોગ નિશ્ચય સુખ વા દુખ થાય છે,

એ ઉદ્દિત સુખદુખ ભોગવે પછી નિર્જરા થઈ જાય છે. ૧૯૪.

ગાથાર્થ :- [દ્રવ્યે ઉપમુજ્યમાને] વસ્તુ ભોગવવામાં આવતાં, [સુખં વા દુઃખં વા] સુખ અથવા દુઃખ [નિયમાત્] નિયમથી [જાયતે] ઉત્પન્ન થાય છે; [ઉદીર્ણં] ઉદય થયેલા અર્થાત્ ઉત્પન્ન થયેલા [તત્ સુખદુઃખમ્] તે સુખદુઃખને [વેદયતે] વેદે છે-અનુભવે છે, [અથ] પછી [નિર્જરાં યાતિ] તે (સુખદુઃખરૂપ ભાવ) નિર્જરી જાય છે.

ટીકા :- પરદ્રવ્ય ભોગવવામાં આવતાં, તેના નિમિત્તે સુખરૂપ અથવા દુઃખરૂપ જીવનો ભાવ નિયમથી જ ઉદય થાય છે અર્થાત્ ઉત્પન્ન થાય છે, કારણ કે વેદન શાતા અને અશાતા-એ બે પ્રકારોને અતિક્રમતું નથી (અર્થાત્ વેદન બે પ્રકારનું જ છે-શાતારૂપ અને અશાતારૂપ.) જ્યારે તે (સુખરૂપ અથવા દુઃખરૂપ) ભાવ વેદાય છે ત્યારે મિથ્યાદૃષ્ટિને, રાગાદિભાવોના સદ્ભાવથી બંધનું નિમિત્ત થઈને (તે ભાવ) નિર્જરતાં છતાં (ખરેખર) નહિ નિર્જર્યો થકો, બંધ જ થાય છે; પરંતુ સમ્યગ્દૃષ્ટિને, રાગાદિભાવોના અભાવથી બંધનું નિમિત્ત થયા વિના કેવળ જ નિર્જરતો હોવાથી (ખરેખર) નિર્જર્યો થકો, નિર્જરા જ થાય છે.

ભાવાર્થ :- પરદ્રવ્ય ભોગવતાં, કર્મના ઉદયના નિમિત્તે જીવને સુખરૂપ અથવા દુઃખરૂપ ભાવ નિયમથી ઉત્પન્ન થાય છે. મિથ્યાદષ્ટિને રાગાદિકને લીધે તે ભાવ આગામી બંધ કરીને નિર્જર છે તેથી તેને નિર્જર્યો કહી શકાતો નથી; માટે મિથ્યાદષ્ટિને પરદ્રવ્ય ભોગવતાં બંધ જ થાય છે. સમ્યગ્દષ્ટિને રાગાદિક નહિ હોવાથી આગામી બંધ કર્યા વિના જ તે ભાવ નિર્જર જાય છે તેથી તેને નિર્જર્યો કહી શકાય છે; માટે સમ્યગ્દષ્ટિને પરદ્રવ્ય ભોગવતાં નિર્જરા જ થાય છે. આ રીતે સમ્યગ્દષ્ટિને ભાવનિર્જરા થાય છે.

ગાથા-૧૯૪ ઉપર પ્રવચન

૧૯૪.

દલ્લે ઉવમુંજુંતે ગિયમા જાયદિ સુહં વ દુક્ખં વા ।
તં સુહદુક્ખમુદિણ્ણં વેદદિ અધ ગિજ્જરં જાદિ ।।૧૯૪ ।।
વસ્તુ તણ્ણે ઉપભોગ નિશ્ચય સુખ વા દુખ થાય છે,
એ ઉદ્ધિત સુખદુખ ભોગવે પછી નિર્જરા થઈ જાય છે. ૧૯૪.

ટીકા :- ‘પરદ્રવ્ય ભોગવવામાં આવતાં,...’ પરદ્રવ્ય ભોગવવામાં આવતાં. પરદ્રવ્ય ભોગવી શકાતા નથી. છતાં લોકોની નજરું છે એ નજરથી વાત કરે છે. આહાહા..! લોકોની નજર એમ છે કે, આ ખાય. લ્યો! આ ખાય છે ને? આપણે આ લાડવા ખાય, આ પત્તરવેલિયા ખાય છે. ચૂરમાના લાડવાના બટકા ભરે છે ને પત્તરવેલિયા ખાય છે, આ કેરીનો રસ પીવે છે, પૂરી ને રસ ખાય છે. અજ્ઞાની દુનિયા એ રીતે માને ને! એ દષ્ટિથી વાત કરી છે. લોકો જોવે એ અપેક્ષાએ. આહાહા..!

‘પરદ્રવ્ય ભોગવવામાં આવતાં, તેના નિમિત્તે સુખરૂપ અથવા દુઃખરૂપ જીવનો ભાવ નિયમથી જ ઉદય થાય છે...’ ઓ...હો...હો...! શું કહે છે? ધર્મીને પણ જરી રાગ અને દ્વેષનું વેદન આવી જાય છે. એ આવે છે એવું ખરી જાય છે. આવે, એક સમય થયું (ત્યાં) ખરી જાય છે પણ પહેલાંમાં એ જડનિર્જરાની વાત હતી, આ ભાવનિર્જરાની વાત છે. આહાહા..! હવે અહીં બધે જવું ને અહીં પહોંચવું. બાયડી, છોકરાને સાચવવા, ધંધો કરવો કે આ કરવું? આહાહા..! ઇ તો કરી રહ્યો છે, ભાઈ! અનાદિકાળથી ઝેરના પ્યાલા પીધા છે. આહાહા..! અરે... ભાઈ! આવો અવસર ક્યારે મળે? ભાઈ! એમાં વીતરાગનું સાચું તત્ત્વ, પરમસત્ય કાને પડે. આહાહા..! તું આ છો, તું રાગ નહિ, તું શરીર નહિ, તું કર્મ નહિ, તું અલ્પજ્ઞ નહિ. આહાહા..!

પ્રભુ! તું પૂરો છો. આહાહા...! શું આવ્યું નહિ ઓલું? 'પ્રભુ મેરે તુમ સબ વાતે પૂરા' આવ્યું નહોતું? પંડિતજીએ ગાયું. 'પ્રભુ મેરે તુમ સબ વાતે પૂરા, પર કી આશ કહાં કરે પ્રીતમ' વ્હાલા પ્રભુ! તું પરનો પ્રેમ ક્યાં કરે છો? કેમકે કઈ વાતે અધૂરા? પ્રીતમનો પ્રશ્ન કર્યો હતો ને? 'પુનમચંદે'. વ્હાલા, વ્હાલા. આહાહા...! 'પર કી આશ કહાં કરે પ્રીતમ? તુમ કહાં અધૂરા?' કઈ વાતે પ્રભુ! તું અધૂરો છો? આહાહા...! એમાં વળી શરીર કાંઈક રૂપાળા મળે, આ પૈસા કાંઈક પાંચ-પચીસ લાખ થાય, છોકરા સારા થાય, સારા એટલે આ કર્મી, છોકરાની વહુ કાંઈક સારી આવે... થઈ રહ્યું, મરી ગયા. મરીને નિગોદમાં જાય, નરકે જાય. અર..ર..ર...! પ્રભુ! તારી પીડા તે સાંભળી નથી, પ્રભુ! આહા...! અને તારો આનંદ પણ તે સાંભળ્યો નથી. તારામાં આનંદ ભર્યો છે. આહાહા...! ઠસોઠસ સુખના સાગરના પાણીથી ભરેલો ઠસોઠસ છો. આહા...! તારા આનંદને માટે અપૂર્ણતા, વિપરીતતા તો નથી પણ અપૂર્ણતા નથી, પ્રભુ! આહાહા...! કઈ વાતે અધૂરો? શું પુરુષાર્થથી અધૂરો છો? પુરુષાર્થથી પૂરો છો. જ્ઞાનથી અધૂરો છો? આહાહા...! આનંદથી અધૂરો છો? શાંતિથી અધૂરો છો? સ્વચ્છતાથી અધૂરો છો? પ્રભુતાથી અધૂરો છો? આહાહા...! કઈ વાતે અધૂરા? પ્રભુ! તુમ સબ વાતે પૂરો. આહાહા...! એ રીતે જ્ઞાનીને જ્યાં જરી રાગ આવે. છે? ત્યાં સુખ-દુઃખ થાય.

'નિયમથી જ ઉદય થાય...' જરી સુખ-દુઃખનું વેદન આવે. આહાહા...! 'કારણ કે વેદન શાતા અને અશાતા-એ બે પ્રકારોને અતિક્રમતું નથી...' અંદરમાં એ શાતા (એટલે) સુખની કલ્પના, દુઃખ શાતા-અશાતા તો સંયોગ આપે છે પણ સંયોગમાં અહીં સુખ-દુઃખની કલ્પના લેવી. આહાહા...! શાતા-અશાતા કંઈ સુખદુઃખ ઊપજાવતી નથી. ઇ તો સંયોગ છે. સંયોગમાં એનું લક્ષ જાય છે એટલે જરીક શાતા-અશાતા, સુખ-દુઃખની કલ્પના જ્ઞાનીને પણ થાય છે. થાય છે છતાં એ થઈ ભેગી ખરી જાય છે. આહા...! ભાવનિર્જરા થઈ જાય છે. આહા...! છે? 'કારણ કે વેદન શાતા અને અશાતા-એ બે પ્રકારોને અતિક્રમતું નથી (અર્થાત્ વેદન બે પ્રકારનું જ છે-શાતારૂપ અને અશાતારૂપ)...' આહાહા...! હવે એ ક્યારે વેદન થાય, એ (વિશેષ કહેશે)

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ)